

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVI (40)

Štev. (No.) 10

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

2. aprila 1987

Pričevanje in poslanstvo

Govor dr. Marka Kremžarja ob začetku srednješolskega tečaja

Vi, dragi študentje, in mi profesorji — vsi skupaj pričenjamo novo šolsko leto — pa tudi novo leto našega življenja. Navadno ne mislimo na to, a je res, da nas bi morala družiti že zavest, da smo tako eni kakor drugi odgovorni, da nam to leto ne uide brez koristi in brez smisla. Nekoč bomo namreč dajali pred Stvarnikom odgovor tudi za to leto, ki ga zdajle pričenjamo. Odgovorni smo vsak zase in drug za drugega, tako vi, ki se učite, kakor mi, ki vas učimo.

Če bi vas vprašal, zakaj ste se vpisali v tečaj, zakaj ste pričeli in zakaj vztrajate na poti slovenskega študenta v zdomstvu, bi dobil različne odgovore:

- starši so me poslali;
- družbo dobim in se zabavamo;
- morda bi kdo rekel tudi, da se kaj nauči.

A vsi ti odgovori ne morejo pojasniti dejstva, da se že več kot četrto stoletja zbira na Srednješolskem tečaju, mesec za mesecem, leto za letom stotine slovenskih dijakov in desetine profesorjev.

In če bi vprašal nato še vas, ki učite na tečaju, zakaj delate to, ko vendar nimate od tega nikake koristi, ko je treba žrtvovati čas in denar, da morete poučevati slovensko mladino o njenem jeziku, o njeni zgodovini in o naših skupnih vrednotah, kakšen odgovor bi dobili? Verjetno le kak nasmešek, saj vsi vemo, da učimo iz ljubezni do mladine in iz zvestobe slovenstvu.

Prepričan pa sem, da je v ozadju vseh razlogov, ki ste jih pripravljene priznati vi, študentje — končno prav isti, osnovni, globoki razlog. Kajti le iz ljubezni dela človek stvari, ki mu ne prinašajo neposrednih koristi. Ljubezen in ponos sta temelja zvestobe. V globini srca prav dobro veste, da prihajate na tečaj iz ljubezni do staršev, to je do svojega rodu, pa iz zvestobe tistim vrednotam, ki ste jih od svojih prednikov podedovali. To so vrednote slovenstva in krščanstva.

Je pa za vsem, vašim in našim delom, dragi dijaki, še en močan nagib, ki ga čutimo, a ga Bog ve zakaj, navadno ne omenjamo. Ta nagib je poslanstvo.

Vsi veste, ali vsaj čutite, da ne rastete v Argentini po slučaju ali zaradi želje vaših staršev, da bi se iztrgali iz slovenskega naroda in se

vključili v svet, ki bi jim nudil več materialnih ugodnosti.

Nasprotno. Vaši starši in njih predniki so bili in so zakoreninjeni v slovenstvo. Velika večina med njimi žrtvuje in posveča del svojega časa in premoženja, rasti slovenske skupnosti v Argentini. Od kod ta čut dolžnosti in odgovornosti?

Dva razloga sta. Prvi je, da raste mo iz rodu, ki je bil pripravljen nekoč za svoje slovenstvo in krščanstvo žrtvovati vse — tudi življenje.

Drug razlog pa je, da tako vi kakor vaši starši in mi profesorji, živimo, ker smo po božji volji bili rešeni, da namesto pomorjenih junakov in mučencev vztrajamo in pričamo.

Seveda boste rekli, da ne morete biti priče za nekaj, kar se je zgodilo pred vašim rojstvom.

Ta odgovor ne drži, kajti vsak kristjan pričča vse življenje o dogodkih, ki so jih mnogi potrdili s svojo smrtjo, čeprav jih sam ni doživel.

Res, niste bili prisotni, ko so vaši strici in dedje žrtvovali svoja življenja in prostost. Vendar vse to so delali, ker so vedeli, da je komunizem zlo za nje, za njihove družine, za ves narod — predvsem pa za njihov bodoči rod — to je za vas, ki bi sicer morali živeti v totalitarini, brezbožni družbi marksistične države.

Za vas, ki vas še ni bilo na svetu, so umirali; za vašo svobodo so se borili; da bi bili vi rešeni uničevalne zmote, ki je grozila narodu, so sprejemali nase trpljenje in tujino. Rojeni ste sicer v svobodni Argentini, a le zato, ker so mnogi od vaših prednikov za vašo svobodo bili pripravljene dati življenje.

Vaši starši so priče prve generacije, ki je osebno poznala junake in mučence, videla žrtve, katere je od naroda zahtevala komunistična revolucija. Postopoma pa prenašajo zdaj nalogo pričevanja na vas, ki ste prič, drugega in tretjega rodu. Poznate resnico, ker so vam jo posredovali vaši starši, katere imate radi in katerim zaupate. Rojeni ste bili v slovenskih, zdomskih družinah in prejeli s tem bogato, a tudi odgovornost polno tradicijo. Dokler ne bo našim mučencem priznana čast — in poravnana krivica, toliko časa bo dolžnost pričevanja prehajala med nami iz roda v rod.

Dokler ni slovenski narod svoboden doma, naj izročilo slovenske svobode ohranja „Slovenija v svetu“!

In to ste vi, dragi mladi rojaki!

Naloga pričevanja o žrtvi vaših prednikov prehaja iz roda v rod, na vas in na vaših otrok otroke.

Nismo slovenski politični emigranti edini na svetu, ki imamo podobno poslanstvo. Ukrajinci, Armenci in še mnogo drugih, ki žive v svetu po sili razmer, se ne sprašujejo, koliko rodov naj traja zvestoba. Vedo, da so sinovi in hčere družin, ki nosijo poleg splošno človeškega in krščanskega, še posebno poslanstvo v narodu, v katerem so bili po božji volji rojeni. Bili so, prav kakor mi, ohranjeni pred genocidom, da bodo oni in njih potomci pričali o dogodkih, o katerih sedanji svet še ne čuje slišati.

Lepo poslanstvo je to, ki daje našemu življenju še poseben smisel, a tudi dodatno težo. Križ, ki smo ga prejeli s tem, da smo rojeni v tem času, v teh razmerah, v slovenskih družinah, zahteva močnih fantov in deklet, a nudi zato globino in polnost, ki je sicer ne bi našli v povprečnem svetu.

Ta teža ima v sebi svoje plačilo: polnega, vrednega življenja — in je naravno dopolnilo križa, ki smo ga prejeli kot kristjani.

Argentina potrebuje ljudi, ki znajo živeti iz svojega prepričanja, za svoje ideale. Ni jih veliko. Vi ste rod, ki raste iz krvi slovenskih katoliških idealistov. Upravičeno ste ponosni nanj. Pokažite zdaj, da ste ga vredni!

Naj vam srednješolski in kasneje visokošolski tečaj pomaga, da boste lažje doumeli in zato krepkeje živeli to svoje, in naše, skupno, slovensko poslanstvo.

Kazimierz Wiwatowski

Janezu Pavlu II. v pozdrav

Prev.: dr. Tine Debeljak

Pot, ki jo izbral ti je Gospod: od vrat Krakova do Petrovega sedeža po zlato tiaro papeža — ni bila le pot molitev in prošnja, temveč še preje trudov, bojov in naporov nam znanih križarskih vojsk za krščansko vero ljudstev, narodov, sveta.

Križ v tvoji roki meča je žareči sij, ki v njem izvir imajo Mojzesova čuda, Samsona moči. Zaradi trdne vere v svete vélike stvari, kot so Ljubezen, Bog, ki večjih sploh jih ni, in v vsezmagljivost njih, Te je pripeljal Bog v izbrancev svojih ozki krog, ki njih največja je odlika: življenje posvetiti le za druge, v ponižnosti služiti svojim slugam kakor sluge.

Spoznal sladkost si zmage, polne vriskov, in porazov žgočih grenko stisko, spoznal si vse, kar je visoko in kar nizko. Čim više si na poti tej se pel v strmine vzpon si bližal cilju se, ki ga določil ti je On. In ko prestopil prag si zadnjih pristanišč, nanaglomala kot blisk obsije te tiare blišč.

Zdaj s Petrovega sedeža glasiš v vesoljni svet resnico o Vsemoči Božji in Ljubezni, ki bo rešila svet, ker le po Njej in v Njej lahko Edinost, Sprava, Red storé, da človek je človeku pravi brat. Ponesi zdaj to božjo blagodat med ljudstva vsa in narodov rodove! In Bog ti daj na pot vse svoje blagoslove!

Po rokopisu, ki ga je za ta prihod Andrés Stanislaw Szymczak, ne očitava v Argentino napisal Poljak Kazimierz Wiwatowski, uglasbil pa zira se na glasbo prestavil dr. Tine Debeljak.

Slovence je zajel puntarski duh

Konec preteklega tedna smo v ljubljanskem „Delu“ zasledili dva članka, ki nesporno pričata, da se v Slovincih prebujata duh upornosti, kot ga je bilo v teku zgodovine že večkrat zaznati. Narod se je naveličal hlapčevati Beogradu in mladi rod si želi sprememb. To dokazuje ta tudi naslednja dogodka.

V Titogradu, glavnem mestu Črne gore, je okrogno javno tožilstvo vložilo obtožnico proti 21-letnemu študentu ekonomije Ambrožu Porenti, 20-letnemu kemijskemu tehniku Robertu Moravcu, 21-letnemu strojnemu tehniku Vladimiru Lebanu in 20-letnemu strojnemu tehniku Edmundu Glavini. Širili naj bi sovražno propagando, za kar so po 133. členu kazenskega zakonika lahko obsojeni na deset let zopora.

In v čem je bila ta sovražna propaganda?

Mogoče ne veste, da...

— da je na svetovni lestvici vojaških proračunov Jugoslavija na drugem mestu takoj za Izraelom, v izvažanju orožja pa na tretjem mestu...

— da je kardinal Ratzinger, prefekt Kongregacije za verski nauk, prepovedal mostarskem škofu Žaniču dajati izjave o dogodkih v Medjugorju...

— da je v Stalinskih taboriščih bilo zaprtih 600 sovjetskih pisateljev, od katerih je bila skoraj tretjina likvidirana...

— da sta dva slovenska duhovnika, ki še živita, ozdravela od raka na priprošnju božjega služabnika Slomška...

— da so letos ustanovili v Ljubljani „Društvo piscev iz NOB in revolucije“ in da ima 90 članov...

MLADIKA, Trst, št. 10, 1986

paganda? V obtožnici je rečeno, da so omenjeni med služenjem vojaškega roka v vojašnici „Pero Četković“ v Baru od marca do junija lani med vojski slovenske narodnosti poudarjali, da bi se morala Slovenija odcepiti od Jugoslavije in priključiti Zahodu, saj bi s tem Slovenija lahko živela kot Švicarija; ne bi jim bilo treba vračati jugoslovanskih dolgov, poleg tega pa jim ne bi bilo treba pošiljati pomoči nerazvitem republikam in pokrajini Kosovo. Trdili so tudi, da sedanje državno vodstvo ni sposobno voditi Jugoslavije in da bi ga bilo treba zamenjati. Slovenija naj bi bila narodnostno čista, zato bi bilo treba vse neslovenske delavce poslati domov. Dejali so tudi, da sta slovenski in hrvaški narod edina kulturna v jugoslovanski državi. Treba bi bilo tudi spremeniti ustroj jugoslovanske vojske, saj v primeru napada v sedanjih razmerah ne bi bila sposobna braniti države.

Preiskovalni sodnik vojaškega sodišča v Beogradu, ki vodi preiskavo, je spričo navedenih izjav omenjene štiri Slovence obtožil, da so s svojim sovražnim delovanjem pozivali na protiustavno spremembo jugoslovanske socialistične samoupravne družbe, spodkopavali bratstvo, enotnost in enakopravnost narodov in narodnosti, se zavzemali za strmooglavljenje oblasti ter ogrožali varnost in obrambo države.

Drug značilen dogodek pa se je primeril v Beogradu na seji zveznega odbora za proslavo Dneva mladosti. Na omenjeni seji je predsednik tega odbora Hašim Redžepi, Albanec po rodu, z nekaterimi drugimi člani zastopal stališče, da Prešernova „Zdravljica“ ni primerna za začetek štafete in da bi jo morali zamenjati z neko drugo, ki bi bila bolj jugoslovanska. Menili so, da bi javnost lahko narobe razumela omenjanje Boga v pesmi. Predsednik

pa je še terjal, naj slovenski planinci in govorniki govore v „jugoslovanskem jeziku“, češ da bo tudi sam govoril v srbohrvaščini, čeprav je njegov materni jezik albanski.

Ko je predsedstvo SZDL Slovenije zvedelo za te izjave, je zahtevalo javno opravičilo od Redžepija, češ da je šlo za žalitev slovenskega naroda. Redžepi pa je zahtevo zavrnil, češ da izhaja zahteva po opravičilu iz napačne interpretacije razprave na seji odbora.

Vse to dogajanje je v „Delu“ komentiral Jože Horvat. Med drugim je zapisal: „Upam pač, da bomo Prešernovo Zdravljico na štartu štafete v Sloveniji vendarle slišali, taisto Zdravljico, ki jo je, še za pesnikovega življenja, prečrtal tudi avstroogrski cenzor. Bogme, ne zaradi njenege Boga, ampak zaradi njenege duha, ta je cenzorju preveč „šel v nos“. Zdaj pa glejte farso, zdaj je „šla v nos“ članom zveznega odbora taista Zdravljica. Da, njen duh se jim je zdel preveč, saj poročevalc natančno piše, kakšen: premalo jugoslovanski, kot je bil onemu rajnkemu cenzorju verjetno premalo avstroogrski. Ob tem pa je od vsa začetka slehernemu bralcu, ki je pri normalnem zdravlju bral to pesem, postalo takoj jasno, da pesem kliče k bratstvu med narodi, svobodi in k vsemu tistemu, kar sodi k osnovam humanizma. Ne njen „Bog“ ne slovenski narod, katerega pač tudi omenja, nista nikoli vsem tem bralcem delala težav. Vse do današnjega dne. Poziv predsednika ZSMJ, naj planinci v Sloveniji na začetku govorijo „v jugoslovanskem jeziku“, češ da tudi on ne govori v albanščini, čeprav je to njegov materni jezik, temveč v srbohrvaščini, pa je nekaj novega, saj svojo odločitev vsiljuje vsem drugim... Pri tem ga nič ne ovira ustava, ki pravi, da so jeziki narodov enakopravni.“

(Kat. glas, 19. III. 1987)

JOSIP VIDMAR JE IZSTOPIL IZ DRUŠTVA SLOVENSkih PISATELJEV

Leposlovni kritik Josip Vidmar, star 91 let, med revolucijo predsednik OF, po prepričanju liberalcev, pa kasneje član komunistične partije, ki še danes ob vsaki priložnosti razglaša, da je neveren, je pred kratkim izstopil iz Društva slovenskih pisateljev. Povod za izstop je bil zapis Dimitrija Rupla, ki je eden urednikov oporečniške „Nove revije“, da je Vidmar v svoji kritiki o Kocbekovi knjigi „Strah in pogum“ njenega avtorja „denunciral“.

Josip Vidmar je v svojem dopisu z dne 1. decembra 1986 pozval predsednika omenjenega društva, naj ta izraz „denunciral“ izroči v presojo častnemu sodišču, „ki naj Ruplovo ravnanje oceni in ga primerno obsodi. Če se to ne bi zgodilo ali če bi bila sodba razsodišča premila ali če bi Rupel razsodbe častnega razsodišča ne hotel izpolniti, mi bo težko ostati v članstvu Društva pisateljev, ki dopušča take neodgovorne žalitve kateregakoli izmed članov.“

Častno razsodišče pa je menilo, da je Vidmarjeva pritožba prišla na napačen naslov. Takole je zapisalo: „V konkretnem primeru ne gre za vprašanje literarne narave ali no-

klicne časti, zato ne sodi v pristojnost tega društvenega organa.“ Dimitrij Rupel pa dodaja: „Josip Vidmar je očitno pričakoval, da me bo Društvo slovenskih pisateljev izključilo iz svojih vrst. Želel si je take rešitve, ker bi na sodišču zelo težko dokazal, da sem napisal neresnico. Če je bistvo tega društva politična diskvalifikacija, potem bom moral to društvo zapustiti jaz. Popolnoma nič nimam proti temu, če bi Josip Vidmar hotel ostati v društvu, ne bi pa hotel ostati v njem, ko bi se v njem uveljavljala Vidmarjeva politika.“

(Kat. glas, 19. III. 1987)

ZGODOVINSKA ŠKODA

V Mariboru se je dogodilo, da je eden od osnovnošolcev v svoji praznični nalogi (ob 29. novembru) med drugim zapisal, da bi Rudolf Maister moral začeti svoj napad dan ali dva kasneje, saj bi tako bitko izgubil, to pa tudi pomeni, da bi mi — torej v Sloveniji — živeli pod Avstrijo, kjer bi imeli večjo demokracijo in več svobode.

(Delo, 9. XII. 1986)

Še o predaji domobrancev

Zapadnoevropski časopis v zadnjih mesecih večkrat poroča o nasilni izročitvi domobrancev, hrvaških vojakov, četnikov in kozakov komunističnim oblastnikom. Tako priobčuje tudi časopis „Furche“ razgovor svojega dopisnika Aleksandra Orssicha z avtorjem knjige „Minister in pokoli“, grofom Nikolajem Tolstojem. V knjigi, ki je izšla v založbi Faber & Faber v Londonu, pisatelj — kot smo že poročali — označi Harolda MacMillana kot glavnega povzročitelja te strahotne izdaje in prevare. MacMillan je bil v tistih odločilnih dnevih politični svetovalec Harolda Alexandra, glavnega poveljnika angleških vojnih sil v Sredozemlju, ki je imel sedež v mestu Caserta, in je bil torej odgovoren za vojaške operacije na Koroškem. Harold MacMillan je po vojni dobil naziv lord Stockton in je imel kot tak mesto v lordski zbornici angleškega parlamenta.

V razgovoru s časnikarjem Orssichem poroča grof Tolstoj, da je konec meseca maja 1945 Koroško preplavila množica ruskih kozakov, srbskih četnikov, slovenskih domobrancev in velik del hrvaških ustašev, ki so se zatekli k zasedbenim angleškim oblastem, kjer so prosili za zaščito. V svoji dobri veri so se že smatrali varne, ko je mednje nenadoma padla beseda „repatriacija“! Res je bilo 40.000 kozakov na nečloveški način izročeni sovjetom. Med temi nesrečneži je bilo tudi 3.000 ruskih emigrantov iz prve svetovne vojne, ki vse od ruske državljanske vojne v letu 1917 niso več živeli v Rusiji. Titovim partizanom, ki so se nahajali v tistih dneh na Koroškem, pa so Angleži dnevno izročali po več tisoč vojakov in civilistov in so s svojim delom nadaljevali tudi še potem, ko se je že javno govorilo o masovnem izročanju pribežnikov Titovim vojakom. Danes, po več kakor 40 letih, avtor knjige osvetljuje to strašno izdajstvo in s tem povzroča velike neprijetnosti angleški politični aristokraciji.

Grof Tolstoj obtožuje MacMillana, da je dobro vedel za posledice svojega povelja za izročanje beguncev. Kasneje je hotel na vsak način zbrisati vsako sled o teh dogodkih. Grof tudi trdi, da je neizpodbitno dejstvo, da Angleži niso imeli namena, da bi komunističnim silam izročali Kozake ali jugoslovanske pribežnike, saj mu je general Tom Keightley zatrjeval, da ni nikdar dobil povelja, da bi kogarkoli repatriiral. Prvo vračanje beguncev se je pričelo takoj po 15. maju, ko je MacMillan obiskal Koroško. Tragika njegove odločitve je še večja, ker je

on sam v svoj dnevnik zapisal, da se zaveda, da izročeni pretrpi sužnost, mučenje in verjetno tudi nasilna smrt.

Kaj je nagnilo MacMillana, da je izdal povelje o izročanju, ni povsem jasno. Grofu Tolstoju je dejal, da se je za izročitev Kozakov odločil na podlagi dogovora s Sovjeti v mesecu maju 1945, ko so le-ti imeli v svoji oblasti veliko Angležev, ki so bili vojni ujetniki Nemcem in so jih Sovjeti ob zasedanju nemškega ozemlja osvobodili. Te angleške vojake naj bi zamenjali za Kozake. Nikolaj Tolstoj pa je v svoji knjigi dokazal, da tak dogovor med Sovjeti in Angleži ni nikdar obstajal...

Na njegovo vprašanje, zakaj so Angleži izročili Titu Slovence, Hrvate in Srbe, saj Tito ni imel angleških ujetnikov za zamenjavo, je pa MacMillan lakonično odgovoril: „Kaj pa naj bi naredil s njimi, saj je bilo tedaj na Koroškem na tisoče beguncev in njih prehranjevanje in oskrbovanje je bilo iz dneva v dan težje...“ Brigadirju William Murrayu je zato dal ustno povelje, da naj te ljudi izroči titovcem, a mu obenem zabičal, da ne sme uporabljati nobenega nasilja. Da pa ne bi prišlo do kakšnih neljubih scen z begunci, naj se poslužijo prevare in laži... Zato so razširili vest, da se bodo vsak čas spopadle sovjetske in zavetniške čete in da je zato najbolje, da pošljejo jugoslovanske begunce v Italijo... V resnici pa so jih zapeljali na jugoslovansko mejo in jih tam izročili Titovim partizanom.

Tolstojeva knjiga je globoko ranila posebno temni del angleške zgodovine. Zato je razumljivo, da se angleške oblasti, pa tudi del angleške javnosti, namerno izogiba razpravljanju o teh tragičnih dogodkih. Še več — izgleda, kakor da bi vse storili, da bi prišli v pozabo. Ta dejstva pa so neprijetna tudi sedanjim jugoslovanskim in slovenskim oblastem, ki jih hočejo na vsak način zamolčati. Vprašanje pa je, koliko časa jim bo takšno ravnanje še uspelo, ker že mladina iz njihovih vrst išče resnico o dogodkih na Koroškem, katerih priče še živijo.

P. D-ova.

PRVI KORAKI

ANEKDOTE IZSELJENCEV
V ARGENTINI

10.

Ko gre mladina na počitnice, se velikokrat vede precej objestno.

Tako se nam je dogajalo, ko nas je

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Običajno je že, in verjetno ne le v Argentini marveč tudi drugod po svetu, da se ritem ali tempo političnega dogajanja spreminja. Leze bolj zaspano v „meddobju“, ko so volitve daleč, pa se pospeši in včasih kar znori, komaj se na obzorju pokaže bližnje vprašanje po ljudski volji. Zato je bilo pričakovati, da bo leto 1987 posebej zanimivo. Vprašanje je bilo le, kaj bo vlada storila, ali bolje določeno, kaj bo storil Alfonsín, da si zagotovi vsaj sorazmerno dober izid prihodnjih poslanskih in guvernerskih volitev. Leta 1985 se mu je sreča nasmejala s sedaj proslulim planom Austral. Kaj pa sedaj, ko ekonomija škriplje na mnogih koncih, medtem ko inflacija, kljub ponovni zamrznitvi, junaško koraka v višave. (In sicer ne rajske.)

KLADIVA PESEM NAJ DONI

Vsak, tudi površen, poznavalec argentinskega političnega okolja dobro ve, da je bil vedno temelj peronizma mogočno korporativistično organiziran sindikalizem. Vsaka vlada, ki je hotela mimo tega dejstva po letu 1955, pa naj je bila civilna ali vojaška, si je polomila noge. Zato najdemo nenehne poizkuse paktov in soglasij med vladami in sindikalnimi velikaši. Primer generala Onganije in kovinskega veljaka Vandorja je dovolj zgorev. Vandor je bil ubit, in ta smrt še vedno ni razčiščena. Tudi zadnja vojaška vlada je bolj ali manj uspešno iskala stike z gremialisti. A v tem naporu je bil nek „izvirni greh“, kajti ob revoluciji, ki je strmoglavila Peronovo vdovo, so aretirali in pozaprli najvidnejše sindikaliste, ki tega vojakom nikdar niso popolnoma odpustili.

Nastop radikalne vlade pred skoraj štirimi leti je znova pokazal, kako težko je voditi gospodarsko in socialno politiko proti sindikalnim interesom. Radikali so v zadnjih

deset deklet šlo v Bariloče.

Ravno v Centro Cívico smo prav počasi križale cesto, tako da nas je moral neki jeep prav potrpežljivo čakati. V mladostni prešernosti se obrnem in vozniku prav prijazno rečem v slovenščini: „Najlepša hvala!“

Pa mi šofer čisto vljudno odgovori: „Malenček, gospodična.“

Bil je gospod Flere, katerega sem šele pozneje spoznala.

Prispevala: Jožejka Žakljeva

treh letih poizkusili troje različnih politik: vse so se ponesrečile. Prvi delavski minister (Mucci) je izvedel ostro ofenzivo proti stari sindikalni gardi. Ko pa je nov sindikalni zakon propadel spricho peronistične večine v senatu, se je moral minister posloviti, in vlada ni vedela kaj potem. Casella, sedanjí kandidat za guvernerja buenosaireske province je prevzel mesto „za nekaj mesecev“. Svojo obljubo je res izpolnil, a ko je zapustil mesto je lahko pokazal, da je vsaj navezal simpatije na sindikalnem področju. Naslednji, Hugo Barrionuevo, je prihajal s sindikalnega polja in rad razkazoval svoje simpatije do peronizma. A to ni bilo dovolj. Nenehne stavke, in nemoč vlade, da bi ugodila delavskim zahtevam, ga je popolnoma onemogočila. Bil je zadnje čase le še dekorativna figura.

ZAPOSTAVLJENI KAMEN

Medtem pa se je, vsled demokratizacije peronizma, na sindikalnem področju mnogo spremenilo. Pristaši obnoviteljske struje so na notranjih volitvah zmagovali drug za drugim. Skupina „25“ je postavila svoje najvidnejše člane na mnoga volilna mesta peronističnih listin. Sve-tovalci in poslanci so in bodo še mnogi sindikalisti. Oni pa, ki so bili poraženi, so imeli proste roke in dovolj časa, da so pričeli sestavljati novo strujo. Domala ves „pravoverni“ sindikalizem je predsedal v skupino „15“.

Tu se je začelo novo obdobje. Ta skupina je kmalu navezala prijateljske stike z nekaterimi vladnimi predstavniki. Ti stiki so šli tako daleč, da je glavni tajnik CGT, Saúl Ubaldini, ki je videl nekoliko dalje kot mnogi drugi, zagrozil s svojim odstopom, če bi kdo vodil pogajanja z vlado za hrbtom v CGT organiziranega sindikalizma. Tedaj je izgledalo, da se je ofenziva ustavila. A sedanje stanje kaže, da se je le še pospešila, bolj tajno, a bolj globoko. Kot kaže je bila izredna povišica, ki jo je dosegel kovinski sindikat, le del poizkusnih manevrov tega dogovora. Blagoslov mogočnega kovinskega voditelja Lorenza Miguela je bil zastor, ki je padel na igro sindikalno-radikalnega pakta.

Da povzamemo in razjasnimo. Hugo Barrionuevo se je nenadoma znašel pred dejstvom, da ni imel v oblasti niti sedeža. Njegov odstop je bil le problem priložnosti. Izbran je bil tudi že njegov naslednik. Moral bi biti José Rodríguez, vodja mehaniškega sindikata, z dobrimi zve-

zami s samim Alfonsinom. Zamenjava naj bi bila potem, ko bi sveti oče že zapustil Argentino. Pa so časnikarji nekaj izvedeli in celoten postopek se je pospešil. Rodríguez se je znašel v nerodnem položaju, odklonil imenovanje, a blagoslovil drugega kandidata. Novi minister je torej Carlos Alderete, glavni tajnik energetskega sindikata, peronist in z dobrimi zvezami s cerkveno hierarhijo. Ponudba ga je doletela v Rimu, kamor je pohitel, da pozdravi papeža predno nastopi pot v ta spodnji konec Južne Amerike.

KAJ JE ZA KULISAMI?

Očividno tu ne gre le za enostavno zamenjavo ministrove osebe. Operacija tudi presega delno spremembo vladne sindikalne politike. Posledice bodo večstranske. Po eni strani je gotovo, da bo temeljito spremenjena sindikalna zakonodaja. Radikali so opustili svoj namen spopada s peronističnimi sindikati, in hočejo neki način mirnega sožitja. Socialni pakt je pred vrati.

Druga posledica te spremembe je odtegniti peronizmu precejšen del volilne podpore sindikatov. Vsi, ki so zapleteni v sedanjo zvezo bodo vsaj „nepristranski“. Zato taka je za v peronističnih političnih vrstah in zamera v sindikatih, ki so vpreženi v obnoviteljske vrste.

Gre tudi za osebo glavnega tajnika CGT. Saúl Ubaldini je doslej predstavljal „bojno“ alternativo, in kot takega so ga postavili na čelo CGT. Sedaj je ista CGT „pogojno“ potrdila imenovanje peronista na delavsko ministrstvo radikalne vlade. Ubaldini sam je bil sicer vedno proti. A v vrhovnem svetu so moči popolnoma izenačene. Na oltar edinstvo so položili deklaracijo, ki je zadovoljila vse enako, kajti če bi glasovali, bi to moglo voditi v razkol. Zakenkrat je Ubaldini torej izoliran. Sam pa je tudi dovolj previden in spreten, da bo znal čakati dokler nevihta ne preide. Ni pa človek, ki bi hitro vrgel puško v koruzo.

Na vladno potezo so seveda deževale kritike levice. Filomarksistične formacije, vključno PI, so se spravile na ortodoksní peronizem kot na izdajalca, ki se je prodal „hlapcem“ Mednarodnega denarnega fonda. Za njihov ideal družbenega boja je ta poteza pomenila huđ udarec.

Zanimiv pa je komentar, ki ga izvedla Adelina de Viola, ena najvidnejših predstavnic nove liberalne garde. Spomnila se je, da je eno najmočnejših orožij za radikalno zmago leta 1983 bila obtožba vojaško-sindikalnega pakta. Sedaj Alfonsín sam sklepa pakt z isto sindikalno vejo, katero je tedaj obtožil. In se vpraša: Kdo se je spremenil, predsednik ali sindikalisti? Kako naj sicer razlagamo ta novi pakt?

MARKO KREMŽAR

Znamenja časa

(Nadaljevanje in konec)

Mišljenje katoliškega tabora povzema France Bučar takole: „V nobenem primeru ne izzivati okupatorja in mu dajati povoda za represalije. Z moralno trdnostjo notranje ojekleniti in čim bolj neokleščeni počakati na osvoboditev. Osvoboditev bo delo velikih sil, ki določajo o svetu. Slovenci itak nikoli nismo igrali aktivne vloge v velikih premikih. Enostavno smo premajhni za kaj takega. Naša sposobnost je v prilagajanju, v tem pa je tudi upanje našega obstoja. Temeljna premisa vse te taktike pa je poraz komunizma na naših tleh.“ (249) Pri tem zgoščenem, a izredno jasnem in v bistvu pravilnem povzetku, manjka morda ena misel, ki je bila prisotna tudi v katoliškem taboru in to je misel o „primernosti časa“.

Nista bili doma med katoličani le „pasivnost in ubogljivost“, niti „le pasivno čakanje na izid borbe“. Vendar, ker ni bilo med njimi drugih vidikov kakor le narodni in verski, jim ni bilo treba z oboroženim odporom hiteti. Njim ni šlo za reševanje Sovjetske zveze, temveč za reševanje, če treba tudi za oboroženo reševanje, samo slovenskih koristi. To pa bi imelo smisel šele, ko bi se teža mednarodnih front približala Sloveniji. Med tem pa je bilo na mestu ohranjevanje sloven-

skih sil, to je: Preživeti!

Le tako lahko razume, tudi kdor tega ni doživljal, ustanavljanje podtalnih Legij, na pobudo demokratičnih strank, katere je kasneje partija izzvala v boj proti njej, prav kakor je „spretno potisnila Cerkev v položaj, da ni mogla sodelovati v OF...“ (248). Popolnoma se strinjamo s Bučarjem ko pravi „Kakšna taktika v razmerah tuje okupacije bi bila za Slovence objektivno primernejša in koristnejša, je vprašanje, na katero bo mogoče najbolj objektivno odgovoriti šele čez daljše obdobje časovne oddaljenosti.“ (250)

Ni pa tako gotova njegova naslednja trditev: „Dejstvo pa je, da je zmagala koncepcija, ki jo je sprožila in vodila Partija...“ Mar je res zmagala v državljanski vojni koncepcija partije? Ali ni zmagala in omogočila jugoslovanski partiji dosego oblasti prej Sovjetska zveza s svojo Rdečo armado? Če bi velesile drugače potegnile zasedbene črte, kje bi bila tedaj partijska koncepcija v Sloveniji? Saj avtor sam poudarja na drugem mestu, da se na primer razumništvo ni pridružilo partiji ali vsaj ni brez pridržkov sprejelo njenega vodstva.

„Razumništvo, kolikor starejša generacija sploh ni stala že od vsega začetka ob strani, in sicer prav

zaradi svojega kritičnega stališča do te borbe, je vodilo borbo za narodno osvoboditev, ne državljanske vojske, še celo pa ne borbe za oblast partije.“ (185)

V tem kritičnem zgodovinskem trenutku sta bili storjeni, po avtorjevem mnenju, iz katoliške strani v borbi s komunizmom dve napaki.

„Tradicionalna katoliška smer je naredila tisto usodno napako, ki so jo za njo še ničkolikokrat naredili dosti zrelejši in močnejši nasprotniki komunizma, zlasti Amerikanci. Proti komunistični partiji se je borila tako, da se je borila proti gibanju, za katerim je sicer stala partija, ki pa je nosilec tistih interesov in stremiljenj, ki so bila široko sprejeta ali vsaj sprejemljiva za večino ljudi in ki so se tudi sicer bolje skladala z novimi razmerami v svetu, tako političnimi kakor gospodarskimi.“ (250)

Ko nadalje postavi Bučar, da je treba „gibanja za nacionalno osvoboditev in za sodobnim razmeram ustrezajočo družbeno ureditev, podpreti, ne se proti njim boriti,“ mu damo seveda prav. Vprašanje pa je, kako storiti, recimo v slovenskem primeru, če skušamo istočasno upoštevati drugi del njegovega nasveta in sicer, da je „partiji treba priznati položaj enega od udeležencev... ne pa pristati na to, da prevzame monopol nad gibanjem... kajti partija bo vedno navzoča v takih gibanjih in jih skušala prevzeti v svoje roke. To je tako rekoč aksiom komunistične mednarodne politike, eno

od najpomembnejših izročil leninizma.“ (251)

Ali niso morda predstavniki katoliškega tabora prav zato, ker so poznali ta „aksiom komunistične politike“ tako dobro kot nemoralnost komunističnih metod, zavzeli odklonilno stališče do partijskega sodelovanja pri organizaciji ilegale; posebno še ker je partija postala zavzeta za „osvobodilno borbo“ šele potem, ko je Sovjetska zveza bila napadena in je nacistična Nemčija nehala biti zaveznik „delavnega ljudstva“?

„Drugo usodno napako,“ ugotavlja Bučar, „pa so naredili krščanski socialisti v OF... Glede na katoliško izročilo večine pristašev OF je ta večina vsaj v svojih nazorih izkazovala še največjo podobnost s pogledi krščanskih socialistov... Vsaj potencialno glede na število možnih pristašev so bili krščanski socialisti daleč najpomembnejša sila v OF. Aktivizacija te sile pa je bila odvisna od obnašanja in nastopa predstavnikov krščanskih socialistov v vodstvu OF. To vodstvo pa taktiki komunistov ni bilo doraslo.“ (251)

„Ko ga je partija soočila z alternativno: ali državljanska vojna z vsemi pogubnimi posledicami ali pa boj proti okupatorju pod vodstvom partije, do zmage, medsebojne politične odnose pa bomo urejali po izgonu okupatorja — se je opredelilo za priznanje vodilne vloge partije. S tem je bila usoda krščanskih socialistov zapečatená.“

„Likvidacija krščanskih socialistov kot formalno organiziranega u-

deleženca v OF za tem ni bilo več kako težje politično vprašanje, kvečjemu vprašanje likvidacije nekaterih posameznikov. Kolikor ji ni uspelo z različnimi pritiski in manipulacijami spraviti v partijo tudi nekaterih predstavnikov krščanskih socialistov, je preostale po prevzemu oblasti hitro onemogočila in izvrgla. To je bil obračun, kjer je imela partija vse adute v svojih rokah.“ (252)

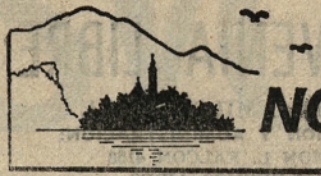
„Reševanje nacionalnega vprašanja prek narodnoosvobodilne borbe je postalo najbolj zanesljiva pot za partijo, da pride na oblast —, ki je pozneje ne izpusti iz rok. Sleherné koalicije je s tem konec.“ (252)

Morda bi mogli dodati Bučarjevimi zaključkom le to, da je partija uporabljala, bolje izrabljala narodno težnje že prej, tako na primer v Španiji in, da je prav razširjeno poznanje komunističnih metod med Slovenci storilo, da je bil velik del katoličanov do nje upravičeno nezaupevn, ob spopadu pa partijski teror toliko večji. Seveda je lahkovernost krščanskih socialistov pri tem še težje razumljiva.

Reševanje slovenskih problemov po vojski, še potrjuje upravičenost ravnanja tradicionalnega katoliškega tabora, kakor ga imenuje Bučar, ki presoja to obdobje takole:

„Če bi bila partija samo eden od udeležencev v koaliciji, če si ne bi prisvojila monopola oblasti, bi po vsej verjetnosti Jugoslavija ne zadelja na tak odpor pri zahodnih zaveznikih. Tako pa so zahtevy Jugoslavije obravnavali v sklopu svoje-

NOVICE IZ SLOVENIJE

PISMO IZ DOMOVINE

Danes praznujemo „Dan žena“. V začetku so ga ženske zelo lepo praznovali, potem pa se je tako izrodil, da so se samo še napile in potem prepevale kakor kakšni stari pijanci. Sedaj se o tem zelo sramežljivo govori, nikogar pa ni, ki bi temu prazniku dal kakšno boljše vsebino. Pri vas še praznujete Materinski dan, kakor včasih. V časopisju je bilo včeraj natisnjeno v besedilo iz nedokončanega ciklusa Via dolorosa Bojana Štiha pod naslovom „Bolečina“. Štih piše spominke, kako so praznovali Materinski dan, ko so bili še otroci, kako so o materah pisali naši največji pisatelji. „Kolikor poznam slovensko literaturo, smem misliti, da je slovenski pisatelj odkril v trpeči slovenski materi narodovo moč vztrajanja in kljubovanja. Takoj po vojni je bil prepovedan, oziroma ukinjen materinski dan. V družbenem življenju ga je nadomestil in zamenjal 8. marec, ki nikoli ni bil slovenski praznik. 8. marec se je zlasti v šestdesetih in sedemdesetih letih v okviru psihologije porabišče in manifestativne družbe spremenil v noro pijansko in amoravno veseljačenje, v bakanalije, ki jim težko najdemo tudi v najbolj razuzdanih in v smrtni grozi in strahu porojenih karnevalskih nočeh vsaj približno primerjavo.“ (To je napisal Bojan Štih, ki ga na žalost ni več, da bi nas še kaj naučil.)

VINICA — Mladi literati z Dolenjske in Bele krajine, 28 po številu, so se srečali s slavisti in prebrali svoje sestavke. Srečanje je zbudilo precej zanimanja.

LJUBLJANA — Društvo za varstvo okolja je zaenkrat v Sloveniji štirinajst. Povezane so v zvezo, ki je imela že osmi občni zbor in tam ugotavlja, da imajo premalo denarja za svojo dejavnost, pa tudi premalo članstva, predvsem mlajšega.

LJUBLJANA — Pokojnine so od 1. januarja zvišali za 7,48%, zato znašajo najnižje 90.434 din, najvišje pa 428.610.

LJUBLJANA — Porodniški dopust je sicer bil pred časom podaljšan na eno leto, med katerim bi mati dobivala nadomestilo za „izgubljeno“ plačo. To nadomestilo naj bi bilo v višini osebne dohodka. Se pa dogaja, da nadomestila ostajajo zadaj za kake štiri mesece, ker se nadomestilo ravna po republiškem povprečju osebnih dohodkov. Zato so razlike večje v tistih pod-

jetjih, ki imajo boljše plače. Upoštevati pa je treba, da so ugotovili, da imajo ženske že itak za 20 odstotkov nižje plače kot moški. Na porodniškem dopustu se torej zgodi, da dobivajo tudi le polovico plače, kot bi jo imele, če bi delale.

LJUBLJANA — Slovenski oktet je gostoval v ZDA od 19. januarja do 23. marca. Prepotoval je državo po dolgem in počez ter imel 45 nastopov. Občinstvo je bilo zelo navdušeno nad njihovim petjem še posebej pa jih je presenetilo delo Pavla Mihelčiča „Krost“, napisano predvsem za oktet in fagot (Jože Bančič).

LJUBLJANA — Kriminaliteta je v lanskem letu spet malo upadla, kot se to redno dogaja od leta 1983 dalje. Na ljubljanskem temeljnem sodišču so lani sprejeli 7.073 ovadbe za polnoletne storilce kaznivih dejanj, 959 za mladolletne prestopnike, 933 za pravne osebe stopkov in 6.866 za kazniva dejanja neznanih oseb.

MURSKA SOBOTA — Sladkorno peso bodo sejali v večjem obsegu, kot so načrtovali. Predvsem je to zasluga zaradi suma storitve gospodarskih premetov, ki so zračunali, da se jim splača, saj je dohodek dober, čeprav je z njo veliko dela.

LJUBLJANA — Odlagališča za radioaktivne odpadke še nimajo ne v Sloveniji ne na Hrvaškem. Zdaj se spoznamo, da bi se odločili le za enega, skupnega in raziskave v tem pogledu že tečejo. Ker pa je po črnoobilski katastrofi javnost zelo prestrašena, nihče ne sme imeti kaj takega v bližini. Edini dve možnosti, ki so jih dali v javnost, sta bili na področju Pajun-Papuk na Hrvaškem ali pri Slovenj Gradcu v Sloveniji.

PORTOROŽ — Mednarodno srečanje pisateljev od meji je že drugič zbralo literate iz Slovenije-Jugoslavije, Italije, Avstrije in Madžarske. Kot poseben gost je bil generalni tajnik mednarodnega PEN kluba Alexander Bloch. Na srečanju so predvsem prišli v razgovor problemi prevajanja in uveljavitev pisateljev na dvojezičnem ozemlju ter Srednja Evropa kot geografski, meteorološki pojav in predvsem „utopija, o kateri se splača govoriti“, kot je ugotavljal Drago Jančar.

SLADKI VRH — V tovarni za papirne robčke Sladkogorska so podpisali pogodbo z zahodnonemško tvrdko, po kateri ji bo prva dobavljala 200 milijonov zavitek robčkov na leto. To naj bi jim prineslo okoli 10 milijonov dolarjev. Znamka robčkov bo Tempo.

Ga zoperstavljanja imperializmu Sovjetske zveze. Slovensko narodno vprašanje je v pogledu celovitosti narodnega ozemlja prešlo v največji meri v roke Sovjetske zveze. Ta ga je seveda podredila svojim državnim in partijskim interesom. Ko je ob Informbiroju prišla v spor z jugoslovansko partijo, je kot orožje, točneje kazen, uporabila tudi to postavko: Koroško je brez najmanjšega pomisleka izročila Avstriji.“ (253)

Nato pa dodal France Bučar v oklepajih odstavek, ki ga je treba citirati v celoti, kajti predstavlja morada najpomembnejšo misel vse študije. Pomeni namreč izhodišče za nadaljnjo in poglobljeno razpravljanje o naši preteklosti — in prihodnosti. Takole pravi:

„Ob tem se je pokazalo, da je programska točka OF, da se vključimo kot aktivni udeleženci v boj proti okupatorju, ne pa da samo varujemo svoje sile (kot program katoliške strani) in se prilagajamo okoliščinam, ponovno postavljen pod vprašaj. Od tega vključevanja v boj je imela nesporno korist partija, saj je s tem prišla na oblast. Kot narod pa smo slej ko prej ostali drobiž, s katerim velike sile poravnava svoje račune. Ali je bilo z narodnostnega stališča to le velikansko napihovanje, za katero pa ni bilo potrebnih sil, in jih v takih okoliščinah tudi ni moglo biti? Zgodovina bo morala o tem še izreči svojo sodbo. Danes je za kaj takega po vsem videzu še prezgodaj.“ (254)

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnosti

Krst: Krščen je bil Alfred Boštjan Grošelj, sin Rafaela in Martina roj. Erjavca. Botrovali so Anton Erjavca in Ana Erjavca. Iskrene čestitke!

Poroka V slovenski cerkvi Marije Pomagaj sta se poročila letalski poročnik Jože Novak in Adrijana Selan. Za priče so bili nevestini in ženinovi starši: Jože Selan in Marija roj. Gredar ter Pavle Novak in Marica roj. Glavan. Poročne obrede je med sveto mašo opravil Jože Repovž SDB. Čestitamo!

Smrt: Umrila je v Bridgeportu v ZDA gospa Marija Us v 86. letu starosti. Naj počiva v miru!

BUENOS AIRES

OB PAPEŽEVEM OBISKU

Ta teden bo sv. oče Janez Pavel II. spet obiskal Argentino, to pot ji bo lahko posvetil več časa in obiskal tudi notranjost države.

Slovinci bomo ob tej priliki imeli dve možnosti, da pridemo kot skupnost v njegovo bližino.

Argentinski odbor za izseljence pri škofovski konferenci prireja srečanje papeža z narodnostnimi skupinami 9. aprila v mestu Paraná. Tja bo odstopovala skupina Slovencev pod vodstvom Francija Cukjatija.

UMRLI SO OD 25. febr. do 2. mar 87:

LJUBLJANA: Zdravka Kočbek; Svetozar Koritnik; Franc Školč; Ludvik Polajnar; Nežka Bizjak; Vitomil Tome; Danijel Minatti; Silva Peterlin roj. Mentoni; dr. Anamarija Klinar-Vister; Roman Keržan; dr. Franjo Radšel; Milan Klauta; Monika Smrekar; Joža Rojšek; Ana Gabršček; Ivan Marinšek, 78; Anton Kačar; Franc Čokl; Gregor Koren; Lojzka Logar roj. Makše.

RAZNI KRAJI: Helena Baloh roj. Čremošnik, 82, Vinska Gora pri Velenju; Martin Pajk, Zabukovje pri Sevnici; Tomaž Svetičič, Beyke; Dušan Arko, Razdrto; Marija Bavec, Viševke; Jože Stritar, 85, Velike Lašče; Janez Kirin, Lesce; rev. Friderik Aužner, Zg. Loznica pri Slov. Bistrici; Franc Suša, 86, Celje; Veronika Artelj roj. Sever, 84, Smartno pod Smartno gor.; Rozalija Habjan roj. Tome, 93, Smarje-Sap; Danica Ulčar roj. Grebinsšek, Blejska Dobrava; Jože Pekljar, Kamnik; Katarina Lenček, Smihel pri Novem mestu; Analijska Škrlj, Cerkljica; Jože Kotnik, Celje; Stane Berčič, Sp. Gameljne; Jože Zalar, Velike Lašče; Viktorija Kovačič roj. Germovšek, Bizeljsko; Štefan Zver st., Dob; Stanko Bizjak, Kovor pri Trzinu; Jože Drozg, Šentlambert nad Zagorjem; Marija Bašel roj. Čadež, Preska pri Medvodah; Marija Krt roj. Lavrenčič, Pliskovica; inž. Milan Može, Tomaj Vinko Bajcar, Zagorje; Marija Gomboc roj. Malič, Murska Sobota; Franc Jesenovec, Vnanje Gorice; Marija Novak roj. Mejaš, 79, Radeče; rev. Pavle Cibelj, Ajdovščina; Anton Ivec, Kranj; Teodor Peric, Lovran; Hubert Mihič, Hrovača; Ludvik Ribnikar, Tržič; Ivan Jankovič, Črna vas.

vo.“ (81) Kar pomeni, da bo v Sloveniji slej ko prej konec samoupravljanja tudi v teoriji, ali pa bo konec leninistične ideologije in se samoupravljanje spremni v to, kar bi po imenu moralo biti.

Vendar se bo politična elita za oblast borila. „Njen boj je — z Bučarjevimi besedami — boj za oblast boj za to, da ostane na položajih, ki si jih je zagotovila, in to za vsako ceno. Temu cilju je pripravljena žrtvovati vse. Tudi gospodarske cilje, trdnost gospodarstva, hitrejši razvoj.“ (91)

Odtod strah pred zasebno lastnino in pred svobodo združevanja, ki je lasten vsem totalitarnim političnim klikam, ki si laste ime „elite“.

„Resničnost in utvara“ je bogata knjižica, ki je vredna branja in prebiranja. Ni je mogoče zgostiti v suho kazalo idej, ker bi pri tem izgubili svežost, ki jo izražajo tekoče Bučarjeve strani. Škoda, da bo omejena naklada, baje je izšla le v tisoč izvodih, otežkočala njeno kroženje med rojaki. Pa bo iznajdljivost že našla odgovor potrebi, kot se to med nami navadno dogaja.

Odmev, ki ga bo vzbudila v različnih predelih naše narodne skupnosti, bo gotovo različen. Če bo v domovini poživila zavest o potrebi globljega poznanja družbene in zgodovinske stvarnosti pa bo v zdomstvu povečala željo, da bi mogli vsi svobodo in resnično-ljubni rojaki, razpravljati o svoji skupni preteklosti, sedanjosti in prihodnosti — z ramo ob rami.

Druga prilika pa bo v petek, 10. aprila, ko bo papež obiskal svojo sorojake Poljake v Luna Parku. Ti so kot posebno pozornost povabili na to slavje tudi zastopnike drugih narodnosti iz držav izza železne zavese, med njimi tudi Slovence.

Ker pa je med Poljaki veliko zanimanje za to in se jih je prijavilo veliko število, je bilo končno določeno, da se od drugih narodnosti — in tudi naše — udeleži le manjše število predstavnikov. Zato se poljska skupnost opravičuje, ker ne more izdati vstopnic vsem Slovincem, ki so se prijavili k sprejemu. Več pojasnil lahko dobite v pisarni ZS.

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

SESTANEK LIGE ŽENA-MATI

Prvi sestanek Lige žena-mati v tem letu je potekel v velikem zanimanju za podajanje govornika Rudolfa Smersuja, ki se je spominjal sedemdesetletnice Majske deklaracije in obenem tudi sedemdesetletnice smrti dr. Evangelista Kreka.

Njegov že poznan sprošen način prikazovanja je članice osvojil tako, da so ga prošile, naj na prihodnjem sestanku, ki bo 15. aprila, stvar nadaljuje; predavatelj je obljubil ter bo govoril o dr. Antonu Korošču. Zaradi vsesplošno zanimive teme Liga vabi na svoj sestanek tudi druge Sanmartinčane!

SLOVENIJA V SVETU

Francija

Monsignor Nace Čretnik

Ob prazniku sv. Cirila in Metoda, 14. februarja, je papež Janez Pavel II., na predlog pariškega nadškofa kardinala Lustigerja, imenoval za prelata g. Čretnika, župnika slovenske župnije v Parizu in ravnatelja Slovenskih katoliških misij v Franciji. K visokemu imenovanju, ki v enaki meri pomeni priznanje slovenski skupnosti v Parizu in priznanje vsem Slovincem v Franciji, iskreno čestitamo.

MIRKO VASLE

Slovinci in šport

SMUČARSKI SKOKI

Tudi v tej disciplini na snegu smo se Slovenci v tej sezoni dobro odrezali. Naj sledi nekaj rezultatov:

V Severni Ameriki so v Lake Placidu tekmovali na srednji skakalnici. Zmagal je Avstrijec Vettori, drugi je bil Primož Ulaga, 4. Tepež in 11. Debelak. Na veliki skakalnici pa je zmagal Norvežan Oppas, tretji je bil Ulaga.

Potem so skakali v Chamonixu v Franciji na 75-m. skakalnici. Spet je bil tretji Ulaga, Tepež 13., itd. Zmagal je Čeh Švagerko. V Oberstdorfu v Nemčiji je spet zmagal na veliki skakalnici Oppas, Slovenec Matjaž Debelak je tu dosegel doslej največji uspeh, ko si je priboril 6. mesto. Ulaga in Tepež sta pristala precej bolj zadaj.

V Garmisch Partenkirchenu je slovenska ekipa kot celota tudi doživela višek, ko so se v petnajstotico najboljših uvrstili kar štirje skakalci. Zmagal je Zah. Nemeec Bauer, 4. je bil Tepež, 5. Debelak (spet odlično), 11. Štirn in 14. Ulaga.

Vse dobro gre v troje: v avstrijskem Innsbrucku se je uresničila dolgo pričakovana slovenska zmaga: prvi je bil Primož Ulaga, 6. Tepež in 19. Debelak. Naslednja postaja je bila v Bischofshofenu, kjer je Tepež zasedel 4. mesto in Ulaga 9.

Nato se je vsa skakalna družčina preselila na češko, kjer je v Strpskem Plesu na veliki skakalnici zmagal Vzhodni Nemeec Findeisen, Ulaga pa je bil 13., 17. pa Zupan. Na

SLOVENSKI DOM

TOMBOLA 1987

Po počitniških mesecih je spet začelo živeti v Domu; pričela se je slovenska šola, pevski zbori že pridno vadijo; športno igrišče je dobilo obiskovalce. Nekako ta čas sovпада vsako leto tradicionalna tombola Slovskega doma; tradicionalna, saj letošnja je bila že trindvajseta. Videti je, da se je nas igra tako prišla, da je postala že kar del našega letnega repertoarja v Domu. Nestanovitno vreme nemalo ogroža vse prireditve na prostem, tako so se tudi prireditelji nedeljske tombole (22. marca) zaskrbljeno ozirali v dopoldansko nebo, prevlečno z oblaki in vzhodnim vetrom (vremenski pregovor pravi: „veter z vzhoda — dež nevaren kot kuga“). A vsem vremenskim prerokom navkljub se je opoldne prikazalo sonce, jesenski dan je kar vabil na prijeten vrt Slovskega doma. Nad 600 rojakov in domačih prijateljev je bilo navzočih, ko je napovedovalec Marjan Loboda začel s klicanjem števil. Po številnih kvaternah in činkvinih (po 200 vsakih), je prišlo na vrsto 61 bogatih tombol. Prvi dobitnik: najmodernejši barvni televizor je zadel ga. Katarina Prešeren, 2. ga. Žakljeva in 3. g. Pregelj. Tudi ostale tombole je kontrolna komisija pod predstvom Božidarja Finka, kar kmalu izročila srečnim dobitnikom.

ZDA

V Chicagu je praznovala svoj 80. jubilej Gabrova mama. Zahvalno mašo je daroval p. dr. Vendelin Špendov v fari Sv. Štefana. Mama Gaber sodeluje v raznih listih, kakor Zarja in Ameriška domovina in tudi v dobrotelnih ustanovah, pa tudi je redna naročnica našega lista.

V okviru prosvetnih ur je pri fari Sv. Cirila v New Yorku nastopil pevski zbor Zvon iz Connecticuta, ki letos namerava turnejo po slovenskem kulturnem prostoru Koroška, Primorska, Gorica in Slovenija.

(17)

srednji skakalnici pa je bil 13. Ulaga.

V Vzhodni Nemčiji v Oberwiesenthalu je bil zmagovalec Vettori, 7. je bil Tepež, 25. pa Debelak. Skakalno turnejo so nadaljevali na Finskem v Lahti. Na srednji skakalnici je zmagal domačin Nikkola, Ulaga je to pot zasedel le 15. mesto, drugi pa še nižja.

S temi rezultati je dosežanje stanije lestvice za svetovni pokal takole: 1. Vettori (Avstrija) 171 točk, 2. Oppas 158 točk; 3. Ulaga 132 točk, 4. Tepež in Stjernan (Nor.) po 109 točk.

Februarja meseca se je vršilo v Obersdorfu ZRN svetovno prvenstvo v smučarskih skokih. Na veliki skakalnici (90 m) je zmagal in s tem postal novi svetovni prvak Avstrijec Felder. Tu je pripravil veliko presenečenje 18-letni Slovenec Matjaž Zupan. Uvrstil se je na odlično četrto mesto, kar predstavlja doslej najboljšo slovensko uvrstitev na svetovnem prvenstvu, 13. je bil Tepež; 28. Debelak in 35. Ulaga.

Na srednji skakalnici (70 m) je zmagal Čeh Parma, 12. je bil Tepež, 18. Ulaga, 23. Debelak in 30. Zupan. Po ekipah je zmagala Finska, Jugoslavija je dosegla 4. mesto. Naj omenimo še jugoslovansko državno prvenstvo v skokih, ki je bilo v Planici na srednji skakalnici. Državna prvaka sta postala: mladi Zupan iz Kranja, na veliki skakalnici pa P. Ulaga.

Ti rezultati nam kažejo vrhunsko formo Primoža Ulage ter M. Tepeša, posebej pa še novi slovenski smučarski up Matjaža Zupana.

MALI OGLASI

ANGLJEŠČINA IN NEMŠČINA

Vse stopnje, tudi praktični pogovor. Posamezniki ali skupine; tudi ob večernih urah; na tvojemu domu. Pojavila tel. 654-6438.

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel. T. E. 664-1656.

ZA DOM

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 110, San Miguel, T. E. 664-1656.

ADVOKATI

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadst. E. - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ARHITEKTI

arh. Jure Vombegar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadst., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 14. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. (g. Stanko Oberžan).

SIOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKEGA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Urađuje ob četrkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 Tel. 651-1760 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9,30 do 11,30 (gdč. Julka Moder).

Cena največ štirih vrstic A 3 za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 8.

FRAN MILČINSKI

Prički brez gnezda

Bolela jo je pot iz ječe nazaj v svet, ki se mu je bila že odredila. Hitela je proti domu s povešeno glavo, tako se ji je zdelo, da vsakdo gleda.

Oddahnila se je, ko je krenila s ceste na part. Okoli šupe je bilo vse tiho — vrata so bila zaklenjena z novo ključavnico...

Trudna je sedla na tnalno poleg duri. Bolela jo je glava in težko ji je bilo misliti. Kdo je zaklenil? Zakaj? Od kod nova ključavnica? Ni bila kos preudarjati. Oči so jo peklo in ji lezle vkup, glava ji je kinknila. Dvignila se je s tnalno, sedla na prag, se naslonila v kot ob podboju in zaspala, trdno zaspala.

Ko se je zbudila, je stalo sonce že na zapadnem nebu, sodila je, da mora biti okoli štirih. Počitek ji je bil okrepčat telo in duha. Zbrala je misli v bodočnost: življenje ji je ostalo — uravnati si bo treba novo življenje!

Ozrla se je okoli šupe, kje je bil ključ od duri. Morebiti na oknu? — pod pragom? — v špranji za podbojem? — Pa se je spomnila, da je mož ubežal — menda je sodnija zaklenila šupo in hrani ključ... Zdaj se je domislila tudi sina Stanka, da se je potepel in česa so ga sumčili...

Pa jo je postalo strah sebe, svoje ga življenja, svoje družine: kako je

Čehi v Nemčiji

Po letu 1968 je veliko češkoslovaških državljanov zaprosilo Nemčijo za politični azil. Po osemnajstletnem bivanju na Zapadu je njihov gospodarski položaj — predvsem ekonomskih beguncev — zelo dober, saj je njihov povprečni letni dohodek za 20% višji od letnega dohodka Nemcev. Komaj 3,5% eksiliranih Čehov je brezposelnih in le 8% jih je zaposlenih v navadnih delavskih poklicih. Število češkoslovaških, ki so lahko dokazali, da imajo akademsko izobrazbo, je dvojno v primerjavi s povprečnim številom nemških intelektualcev. To dokazuje, da je po letu 1968 za azil zaprosil velik del češkoslovaške elite, ki pa v prvih letih bivanja na Zapadu ni imela lahkega življenja. Težak začetek so imeli predvsem umetniki, igralci, pisatelji, časnikarji, zgodovinarji in filozofi — torej politični begunci, katerih procent je bil enako visok, kakor pri drugih narodnostih, to je okrog 8%.

Za Čeha nemška dežela prav za prav nikdar ni bila tučina. Tisočletna kulturna in gospodarska povezava Češke, Moravske, Saške, Šlezije in Bavarske je v teku zgodovine res velikokrat prinesla gotove probleme in težave, toda Češka, Moravska in Slovaška so se vedno prištevale — tako intelektualno kakor kulturno — k Zapadu. Praga je tako zapadno usmerjena, kakor Dunaj, Frankfurt, Rim, Firenze ali Pariz. Za veliko večino češkoslovaških političnih pa tudi gospodarskih beguncem, nemški jezik ali nemška kultura nista tuja kultura ali tuj jezik, temveč zgolj drugi jezik in ista kultura.

Zato tudi integracija češkoslovaških beguncem v zapadnonemški življenjski poteka skoro brez trenj — na veliko zaskrbljenost mnogih čeških sociologov, zgodovinarjev in filozofov. Otroci eksiliranih Čehov danes že slabo češko govorijo in v svoji materinščini skoro ne znajo pisati. Tudi branje čeških knjig jim dela težave in čeprav govorijo s starši doma češko, se v nemščini lažje izražajo. Poroke med češko mladino so redke, raje si poiščejo svoje življenjske druge v prvi vrsti med Švicarji, pa tudi zapadnimi Nemci, Švedji, Amerikanci, Kanadčani in Avstralci, precej redko pa se poročajo z Italijani ali Francozi.

Težave nastanejo ob rojstvu otrok, bodisi pravih čeških družin, bodisi mešanov zakonov. Najkasneje v treh mesecih že dobijo starši novorojenčka po pošti dostavljen rojstni list kot — novorojenega češkega državljanca v inozemstvu. Pošlje jim ga češkoslovaški Centralni urad za zadeva češkoslovaških državljanov v inozemstvu... Kako morejo češkoslovaške oblasti dobivati tako točna

in redna poročila o življenju eksiliranih Čehov — pa dosedaj ni bilo mogoče ugotoviti... Zaskrbljeni so pa tudi založniki čeških in slovaških knjig in časopisov, katerih njihovi sonarodnjaki dosti ne kupujejo. Kljub naraščajočemu številu beguncem upada prodaja, ker emigranti raje segajo po nemški publikacijah. Statistika je pokazala, da Čehi in Slovaki več čitajo, kakor pa njihovi nemški ali avstrijski, ali švicarski vrstniki.

Za takšno nezanimanje za češkoslovaške časopise je več vzrokov, med njimi tudi sledeči: veliko število nekdanjih češkoslovaških državljanov (katerih število cenijo — brez mladoletnikov — na okoli 12.000!) se v zadnjih letih prizadeva, da bi dobili nemško državljanstvo. Predno ga dobijo, morajo izpolniti gotove pogoje, to je, da morajo zaprositi češkoslovaško državo, da jih izbrše iz državljanstva. Po zakonu iz leta 1977 morajo torej svoj odnos do matične domovine urediti, predno lahko vložijo prošnjo za nemško državljanstvo! Tako so dejanski prisiljeni, da vzpostavijo kontakte s češkoslovaškim poslanstvom v Bonnu in se torej na nek način „oprostiti za zločin pobega“ iz češkoslovaške. Kot „protiuslugo“ za izbris iz državljanstva knjige pa je najmanj, kar zahtevajo uradniki poslanstva, da morajo prosilci prekiniti vsako politično delovanje ali prijateljske stike z „izdajalskimi eksulanti“ ter takoj odpovedati vse emigrantske publikacije, plošče in video-kasete. Še več pa zahtevajo od ekonomskih emigrantov: nudijo jim ugodnost, da lahko obiskujejo svojo rojstno domovino, zato pa jim morajo pošiljati gotove — informacije!

Po mnenju Ote Filip so zahteve nemških oblasti za podelitev državljanstva češkoslovaškim političnim beguncem absurdne, ker morajo — pod pritiskom nemške zakonodaje — le-ti po osem ali desetletnem bivanju v Nemčiji navezati stike z zastopniki režima, od katerega so pobegnili, se mu „oprostiti“ in za ureditev pravnih odnosov s češkoslovaško državo še plačati 10.000 — do 15.000 — nemških mark na osebo... sicer ne dobijo državljanstva...

Teh 8% pravih češkoslovaških političnih beguncem ima zato izredno malo izgledov, da bi dobili nemško državljanstvo, ker odklanjajo vsak kontakt z zastopniki sedanje komunistične vlade. Poleg tega praktično nimajo nobene denarne možnosti, da bi se denarno odkupili, ker imajo kot intelektualci veliko nižje dohodeke, kakor njihovi sonarodnjaki, ki so ekonomski begunci. Zato bodo morali ostati — večni azilanti.

P. D-ova.

OBVESTILA ESLOVENIA LIBRE

SOBOTA, 4. aprila:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

Visokošolski tečaj v Slovenski hiši ob 16. uri.

NEDELJA, 5. aprila:

V Rožmanovem domu ob 11.30 sv. maša za vse rajne odbornike in člane, nato kosilo.

Vsakoletna tombola v Carapachayu. Mladinska sv. maša, nato sestanek SDO in SFZ v Slovenski hiši ob 9.30 uri.

Informativni sestanek staršev Slomškove šole po sv. maši.

ČETRTEK, 9. aprila:

Redni sestanek Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši. V okviru Katoliškega shoda Slovencev v Argentini bo govoril delegat dr. Alojzij Stare o versko nravnem življenju naše skupnosti včeraj, danes in jutri.

Seja izvršnega odbora Zedinjene Slovenije v društvenih prostorih ob 20.30.

VELIKI ČETRTEK, 12. aprila:

V Slovenski hiši slovenska večerna sv. maša. ob 19.

VELIKI PETEK, 13. aprila:

V cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši ob 19 bogoslužno opravilo.

VELIKA SOBOTA, 14. aprila:

V cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši ob 22 velikonočno slavje luči in sv. maša.

SOBOTA, 25. aprila:

Redni občni zbor Slomškovega doma ob 20. uri.

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

LJUBLJANA — Založba Partizanske knjige je vedno v večji zadregi: ni denarja. Ker se večinoma ukvarjajo s tematiko „enobe“ in so takovrstne izdaje drage, se počasi preusmerja tudi k literarnim delom in znanosti. V najpopularnejši zbirki Znameniti Slovenci bosta izšli biografiji Antona Lajovca in Emila Adamiča. Drugi zanimivi naslovi so: Zgodovina ljubljanskih ulic (V. Valenčič), Primerjalna zgodovina slovenske literature (J. Kos), Vojaške noše na Slovenskem (S. Vrišer). V zbirki Anacleta pa izhajajo dela slovenskih freudistov in lacanovcev.

Sporočilo za srečanje s svetim očetom v Luna Parku 10. aprila ob 17. uri

Društvo Zedinjena Slovenija sporoča, da je od organizatorjev prejela samo 200 vstopnic za petek, 10. aprila, ko bo sveti oče pozdravil Poljake v Luna Parku. Vstopnice smo razdelili zastopnikom vseh naših Domov in drugih organizacij, kateri bodo zastopali Slovence v Argentini pri tem srečanju s papežem Janezom Pavlom II.

SLOVENSKI DOM CARAPACHAY

V NEDELJO, 5. APRILA, OB 16. URI

TOMBOLA

BOGATI DOBITKI!

Lepo vabljeni!

V slučaju slabega vremena se tombola preloži na poznejši datum.

svojo zadnjo voljo. Vse, kar imam, zapuščam svoji ženi, materi svojega ljubega Antona. Zapuščam ji tudi svoji hčeri iz prvega zakona in jo prosim, da ju ne zavže, ampak zanji skrbi po svoji previdnosti. Hčeri pa ji morata biti pokorni; če bosta pridni, vem, da jima moja žena ne odreče deleža, kakršnega bosta vredni.

V Ljubljani, dne 10. sušca 189..

Tomaž Koren.

P r i p i s .

Človek obrača, Bog obrne, čast njegovi sveti volji! Danes smo še ženo neskli k večnemu počitku. Ostal sem sam. Ker ne vem, kdaj se me usmilj smrt, in ker me skrbi zaradi hčera, ki nista takšni, kakor bi si ju želel, jima volim po svoji smrti le užitek svojega premoženja, vsaki pol; za njima naj vse pripade revežem ljubljanskega mesta.

V Ljubljani, dne 15. vinotoka 189..

Tomaž Koren.

P r i p i s .

Kar sem volil hčeri Rezi, preklicujem in ukazujem, naj ne dobi ničesar za mano. Omožila se je zoper mojo voljo s človekom, ki je postopač in „pretapač“ in tudi pravijo, da ni pošten. Vendar se mi je smilila zaradi otrok in sem jih vzela v hišo. Slabo sta mi poplačala do broto, ugnati sta me hotela, da jima izročim premoženje; branil sem se, pa se me je lotil s silo in mi grozil s smrtjo. Velel sem ji, naj ga pusti in se loči, da bo konec greha in pohujšanja, pa je rajši pustila mene kakor njega. Zato jo razdedinim.

V Ljubljani, dne 6. mal srpana 189..
Tomaž Koren.

Kocmurjeva je globoko zasopla. Torej se je zgodilo, kakor je pričakovala in se bala. In kakor je zaslužila — je pristavila takoj v mislih.

Testamenta pa še ni bilo konec in čitala ga je naprej:

„P r i p i s .

Ko se človek pripravlja na smrt, ni dovolj, da ureja svoje posvetne skrbi, misliti mora najprej na Boga. Posve-toval sem se z našim gospodom župnikom in premissljeval sem njegove besede: da v vsem, kar je in se godi, tiči višja modrost Tistega, ki vodi našo usodo — modrost in pravica! Nesrečo imam s hčerama. Župnik pa mi je velel, naj si izprašam vest, ali je nisem sam kriv, te nesreče; moja kri sta in v mojih rokah je bila njuna vzgoja — sebe da bi moral soditi in ne hčera! Te misli mi zdaj ne gredo iz glave...

Naš župnik je moder mož in njegova tolažba zaleže. Tožil sem za sinom Antonom, pa me je zavrnil: „Bog komu vzame, da tja dá, kjer je potreba večja. Vzel vam je sina, zdaj ste namenili premoženje revežem, glejte božjo modrost in pravičnost! In še je rekel: kar storim, naj storim iz ljubezni!

Zato odpuščam hčeri Rezi in naj pade polovica dohodka iz moje imovine na njuna otroka, sodišče naj skrbi, da se pošteno vzgojita. Tako bo pomagano tudi Rezi.